UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Decretum Gratiani

Gratianus <de Clusio>

Parisijs, 1542

Quarta, vtrum infames sint recipiendi ad testimoniu[m]? Sol. non: nisi contra sui similes.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62466

Visual Library

ſportulis[a], data fideiuſſione[b] xx. dierum gaudeat induciȷ́s: in quibus deliberet an cedat, an contendat: atq̧ alium petat iudici ſociari[c]: vel eum recuſet: niſi ſit ille[d] quem et ipſe iam alio recuſato[e] petiȷ́t. deni q̧ preſens interroget an hoc tēpus trāſierit: qđ non modo ipſius reſpōſione, ſed etiam libelli manifeſtet ſubſcriptione: quā in initio facere debet. litis vero conteſtatio contra hoc indultū habita, pro nihilo eſt[f]. ¶ Cōſti.vj.in col.viij.

Q uod[g] fieri nō debet niſi actor ſatiſdederit certā promittens quātitatē ſe daturū ſi nō exequatur aut exequens non vincat cauſam. Si ergo poſt tēpus preſtitutū inter .x. dies reo p̄ſente nō occurrat: dimittatur reus exacto[h] eo qđ promiſſū eſt ⁊ ſi qđ circa litē plus impendiſſe cū taxatione iudicis iurauerit[i]. Exceptio fori dilatoria eſt: atq̧ ideo ī initio litis dꝫ opponi ⁊ pbari. per ēptorias aūt exceptiōes, vt ſūt p̄ſcriptiones lōgi tēporis: ſufficit in initio litis cōteſtari.

¶ Queſtio.iiij.

Q uod vo[k] infames et non legitime cōiūcti ad accuſationē admitti nō debeāt: et q̄ gn̄aliter ab accuſatiōe remouēdi ſunt:

rum/in quibus deliberet an cedat vel contēdat/vel recuſet iudicē ſuſpectū: niſi ille ſit quē petiȷ́t alio iam recuſato: vel petat aliū ſociari ſuſpecto iudici: et cū reus ad iudiciū venerit/interrogetur an .xx. dies trāſierint qđ ex ei⁹ reſpōſione ⁊ libelli ſubſcriptione dignoſci poterit quā re⁹ facit cū recipit libellū. aliter autē litis cōteſtatio facta pro nulla habetur.

a ¶ Sportulis. i. iudicibus delegatis expreſſū eſt de ſportulis, ſcꝫ ꝙ habebunt duos aureos in principio, ⁊ duos in fine cauſe. i. auten. coll. vj. de iudi. §. ne autē. In ordinariȷ́s nō inuenimus niſi in clericis q̄ preſtant quatuor ſiliquas. C. đ epi. ⁊ cle. aut. ſed hodie. dꝫ autē vtraq̧ pars ſoluere officialibus pro labore. xiiij. qō. v. nō ſane. de hoc dic vt extra đ vi. ⁊ ho. cle. cū ab omni.

Sportule in iudicib⁹ debite.

b ¶ Fideiuſſiōe. iudicio ſiſti cū ſit poſſeſſor rerū immobiliū. ff. qui ſatiſd. cog. ſciendū. non autem iudicatū ſolui: quam cautionē nemo preſtat cōuentus ſuo nomine. inſtit. de ſatiſda. §. ſed hodie. Sed nunquid ſufficit dare pignora? nō videtur: cū ſit pretoria hec ſatiſdatio: vt videtur. ff. de preto. ſtip. pretorie. Sed nō eſt verum. licet em̄ non teneatur dare pignora poteſt tamē ſi vult. ff. de colla. bo. l. j. §. iubet. verſi. an pignorib⁹. immo expreſſe dicitur ibi de ſola fideiuſſione in auten. de exhiben. reis. §. ſancimus. colla. v. cū tamen hec autentica indiſtincte dicit dari debere fideiuſſorem, credo ꝙ ſiue ſit poſſeſſor rei mobilis ſiue immobilis/ꝙ dabit fideiuſſorem. Io. Dn̄s h. et aliȷ́ doctores legū dicunt ꝙ auten. nō corrigit. legē ſed diſtinguit. B. Itē hic habes. ꝙ lꝫ q̄s dedit fideiuſſorē ſtādi iuri/ꝙ adhuc pōt recuſare iudicē: ſicut appellare pōt lꝫ iurauerit ſtare iuri: vt ex̄ de appel. ad hec. ij. ⁊ j. Sed quid eſt quod dicit ꝙ vſq̧ ad .xx. dies debet iudex recuſari: cuꝫ exceptio talis ſit dilatoria: ⁊ ſic vſq̧ ad lit. conteſta. poteſt opponi: vt extra de ſenten. et re iudic. cū iter? Sol. quicquid ab illis cantetur, ego credo ꝙ proponēda eſt hec exceptio vſq̧ ad .xx. dies tantū. nec dicitur ideo dilatoria ꝙ vſq̧ ad litem conteſta. poſſit obiȷ́ci: ſed ideo, q: ſemp ante lit. cōteſta. eſt obiȷ́cienda. ſi em̄ poſſet qn̄cūq̧ obiȷ́ci vſq̧ ad lit. conteſta. quare diceret lex ꝙ ſi iudex abſens eſt qui eſt recuſandus, debet reus proteſtari coram aliȷ́s ꝙ habet iudicē ſuſpectum: vt. C. de iudi. cuꝫ ſpecialis. vnde dico ꝙ ſi quis omittit exceptionē de ſuſpecto iudice/et proponat alias exceptiones: ammodo non poteſt reuerti ad iſtam. arg. optimū. ff. de iudi. ſed ⁊ ſi ſuſceperit. Itē cum multas forte recepit ſententias pro ſe, qualiter poſſet ipſum ammodo recuſare: arg. ad hoc extra de offi. delega. inſinuāte. j. e. qō. vj. §. exceptio. Io. q: ſi probo aliquid corā iudice/ſcilicet aduerſarium meum eſſe excōmunicatū: videor approbare iudicē: nec decetero potero recuſare euꝫ. et ita ſemel Tancre. reſpondit in ſcholis. B.

Fideiu bere de beti an ſuffici at dare pigña. In h⁹ puncto ſic diſtiguas aut re⁹ ...

c ¶ Sociari. quando ordinarius recuſatur.

d ¶ Niſi ſit ille. xxxij. q. v. horrēdus. ſimile. ff. de neg. geſt. pomponius. Ioan.

e ¶ Alio recuſato petiȷ́t. ſi quis ergo petiȷ́t iudicē aliquē, illū non poteſt ammodo recuſare vt hic/⁊ extra de offi. dele. ſuper queſtionuꝫ. immo ſi pcurator alicuius petiȷ́t iudices: dn̄s non poteſt illos recuſare: vt extra de cau. poſſeſ. cum olim. tamen appellare pōt ab eo: vt no. ꝫ. ij. q. vj a iudicibus.

f ¶ Pro nihilo ē. Ꝗtū ad hoc quin poſſit adhuc recuſari: quaſi lis non ſit cōteſt. vt in auten. de exhib. reis. §. illud. collat. v. Reuera tamen tenet litis conteſta. ſic facta: vt ibi perpenditur. Adđ qđ le. ⁊ nota. xvij. q. iiij. vxor.

¶ Quod fieri. ¶ Caſus. Hec autentica continuatur ei quod dicitur. ꝫ. ea. ei autem dilatio. vbi dicitur ꝙ quis quandoq̧ trahitur ad extraordinarium iudicem. Dicitur ergo hic ꝙ fieri non debet/niſi actor prius ſatiſdederit certā promittēs quantitatē ſi non exequatur cauſam, ⁊ exequēs non vincat: et ſi poſt tempus ſtatutum a iudice intra decem dies reo preſente nō occurrat/dimittatur reus exacto eo quod pmiſſum eſt. Et ſi quid circa litem plus impenderit/cū taxatione iudicis iuramento preſtito exigatur.

g ¶ Quod fieri. ſ. vt reus teneatur reſpondere coram ordinario iudice per reſcriptū ad eū impetratum.

h ¶ Exacto. id eſt reus exiget ab actore. quod tamen nunq̧ vidi. Hic not. duo ſpecialia/vt certa q̄titas promittatur/⁊ tamen plus exigatur: ⁊ ꝙ expectatur actor poſt terminum vſq̧ ad .x. dies. tamen coram ordinario iudice expectaretur per annū ⁊ per tres menſes ſecundum quoſdā: vt. C. quomodo et quando iudex, auten. qui ſemel. ſed verius eſt quod hic loquitur cum abſoluitur a iudicio illius iudicis: et loquitur lex iſta cuꝫ q̄s trahitur extra puinciam per reſcriptum principis: vt in aut. col. v. de exhi. reis. in princ. ſed illa aut. q̄ ſemel. loquitur cum penitus abſoluitur.

i ¶ Iurauerit. Nota quotiens petitur intereſſe ex delicto alicuius/illud declaratur per iuramentū: vt hic, et. ij. qō. j. in primis. C. vnde vi. ſi quando. C. de fi. inſtru. l. vlt. ſed ſi petatur intereſſe ex cōtractu: illud probabit debito mō. ff. de mino. ſi in emptionē. ⁊. ff. de p̄to. ſtip. l. vl. ff. de edē. l. argētari⁹. §. vl. iſti. đ v̄b. obli. §. vl. v̄. glorioſus. vbi de hoc.

Q uod vero. ¶ Caſ⁹. Hec eſt q̄ſtio quarta, qua queritur an infames vel nō legitime cōiuncti poſſint admitti ad accuſationē epoꝝ/⁊ etiā alioꝝ. Sed ꝙ remoueri debeant/multoꝝ authoritatibus probatur.

k ¶ Quod vero, maxime, nam etiam poſt admitunt.

vt.§.queſt.j.qui crimen.
a Alieni. Caſum iſtum habuiſti.§.ij.q.vij.alieni.
et ibi videbis plenarie.
B Eatus.¶ Caſus. Queſitū fuit ab Anacleto vtrū apoſtata ſit recipiendus ad accuſandū vel teſtificandū. Et reſpondet q̄ non: immo oīs apoſtata refutādus eſt ante reuerſionem: q2 hoc ſtatuit Clemēs cū ſuis ſanctis collegis.
S I quis.¶ Caſus. Dicitur hic q̄ oīs apoſtata infamis efficit̄, nec recipit̄ ad accuſandū. Secūdo dicitur q̄ primo fides ⁊ conuerſatio eſt pſcrutanda: et ſi irreprehenſibiles apparuerint, admittētur ad accuſandum.
a ¶ Infamis. dic q̄ infamis nō admittitur ad accuſationē, niſi ſuam vel ſuoꝝ pſequat̄ iniuriā: vt.iij.q̄o.e vj.oibus.§.ij.q.j. prohibētur, niſi in criminibus exceptis: vt.vj.q̄o.j.§. verum nec in his, prout notaui.§.ij. q.j.in primis.in fi. et.q.vij.in ſūma.

Infamis an poſſit accuſare.

C Onſanguineorū.¶ Caſus. Illi qui inceſtuoſe iungunt̄, et qui ſine dotali titulo ⁊ ſine benedictione ſacerdotis id eſt occulte iungunt̄, nō recipiuntur in accuſationē vel teſtificationez ſacerdotū vel legitime coniunctorū: q2 infames ſunt: ⁊ non ſolum iſti repellunt̄, ſed etiam oēs eis cōſentientes. et hoc in pma parte. In ſecūda dicit̄ q̄ raptores ⁊ qui impetunt ſeniores ſuos, repelluntur ab accuſatione. cum ſint infames iure canonum: ⁊ leges ſeculi eos interficiunt.

multoꝝ authoritatib⁹ claret.
A It enim Iginius papa.
¶ Infames, eos qui ſunt bone fame accuſare nō poſſunt.
A Lieni erroris ſocietatem ſectātem, vel a ſui pppoſiti tramite recedentem, aut apoſtolice ſedis iuſſionibus inobediētē ſuſcipere non poſſum⁹, nec impetere recte credētes, vel ſctoꝝ patrū iuſſiōib⁹ obtēperātes pmittim⁹: q2 inter fideles ⁊ īfideles magna debet eſſe diſcretio.
I tem Anacletus papa ī prima decretali.
¶ Qui lege ſuā ſponte tranſgredit̄: ante ſuā reuerſionē recte agentes accuſare nō pōt.
B Eat⁹ p̄deceſſor noſter Clemēs vir aplicus et ſpū dei plenus, vna cū reliq̄s ſanctis collegis ſuis ſtatuit dicēs. Accuſandi vel teſtificandi licētia deneget̄ his q̄ xp̄iane religiōis ⁊ nois dignitatē, ⁊ ſue legis vel ſui pppoſiti normā aut regulariter prohibita neglexerint. Tranſgreſſores eñ ſpōte legis ſue, eiuſq3 violatores, apoſtate noiant̄. oīs eñ apoſtata refutād⁹ eſt ante reuerſionem ſuā: nec in accuſationē recte agētiū aut teſtimoniū ſuſcipiendus eſt.
I tem Pius papa.
¶ A ſuo propoſito diſcedentes ſunt infames.
S I q̄s a vero pppoſito retrorſum exorbitauerit ⁊ iuſſa apoſtolice ſedis libent̄ tranſgreſſus fuerit, infamis[a] efficit̄. Reprobari ergo oportet eoꝝ redargutiones qui in recta fide ſuſpecti ſūt. Fides aūt ⁊ conuerſatio primū ſcrutāda eſt: ⁊ deinde qui irreprehenſibiles apparuerint, ſunt recipiendi, et non prius.
I tem Calixtus papa.
¶ Inceſtuoſi, ⁊ non legitime coniūcti, ſacerdotes et legitime coniunctos accuſare non poſſunt.
C Onſanguineoꝝ ꝯiunctiones nec legitime ſunt, nec manere poſſunt: ſed ſunt repellēde. Quiſquis ergo nō legitime ꝯiunctus, vel abſq3 dotali[b] titulo ac benedictione ſacerdotis conſtat copulat⁹: ſacerdotes vel legitime ꝯiunctos criminari, vel in eos teſtificari minime poteſt: q̄m oīs inceſtus macula pollutus infamis eſt: et accuſare ſupradictos nō pmittit̄. Non ſolum ergo hi ſunt repellēdi, et infames efficiūtur: ſed etiā omnes eis conſentientes[c].
¶ Similiter de raptoribus, vel eis qui ſeniores impetūt: fieri cenſemus. Hos enim leges ſeculi interficiūt: ſed nos miſericordia preeunte ſub infamie[d] nota ad penitentiā recipimus. I dem.
¶ Qui non ſunt recipiēdi in accuſatione.
C Onſpiratores[e] in nullius accuſatione ſunt recipiēdi: nec eoꝝ vel anathematizatorum vox vllum nocere aut ledere poteſt.
I tē Stepha.pa. De eodē.
N Ullus anathematizatorū ſuſcipiatur: nec a quoq3 credantur[f] que ab eis dicunt̄ vel conſcribunt̄. Eos dico anathematizatos eē q̄s epī ſuis ſcriptis[g] anathematizauerunt: aut eorum[h] ſtatuta anathematizant[i].
I tem Fabianus papa.
¶ Anathematizati, nulios accuſare non poſſunt.

Secunda pars incipit ibi, Similiter.
b ¶ Dotali titulo. ſm quoſdā dos adeo requiritur in matrimonio, vt ſine ea matrimoniū nō teneat. arg. ad hoc.xxx.q.v.nullū. ſed verius eſt q̄ teneat. C. de nupt. imperialis.§. is aūt. tñ preſumit̄ non eſſe matrimoniū: vt.xxx.q.v.aliter.

Dotis matrimonium ſine dote tenet.

c ¶ Cōſentiētes. approbādo, defendēdo, patrociniuz preſtando: quo caſu nō min⁹ peccat q̄ faciēs.ij.q.j.notum. immo magis peccat.xxiij.q.iij. qui aliorum.
d ¶ Sub infamie. §.xxvij.q.j.ſi quis rapuerit. C. de rapto.vir.l.vna.ſi.§. xxxiij.q.ij.q̄cūq3.
d ¶ Sub infamie, quare ſit hoc intelligendū dixi.§.ij. q.iij.§.hic colligitur. §.iiij.q̄o.j.§. definim⁹. Itē p2 hic q̄ ſm canones ipm factū infamat. §.e.q.v.ꝯſtituim⁹.

Dic [...] q̄ iſte .§.v.[...]

C Onſpiratores.¶ Caſus. Conſpiratores et anathematizati, nō poſſunt aliquē accuſare.
e ¶ Conſpiratores.xj.q.j.ꝯſpirationū.⁊.c.ꝯiurationū. nec ad denunciationē admittūt̄ ex de acc. cū oporteat, ⁊ de ſi. licet.

[...] de infamia p̄ ſniam irrogata: ſz ipſe non ex deſi mo et diligēti.

N Ull⁹.¶ Caſus. Anathematizat⁹ nō recipit̄ in accuſatiōez. Et dt anathematizatus quē epūs ſuis lrīs anathematizat vl̄ qui incidit in canonē late ſentētie.
f ¶ Credant̄. ar. cōtra.xxiij.q.viij. vt pridem.
g ¶ Scriptis. i. p ſcripta nūciant vl̄ tādos. et ſic aliq̄s pōt abſentē excōicare p ſcripturaz: vt.§.ij.q.v.quanto. et arg. ff. de teſta. ſeruus.

Excōicari poſſit abſens per ſcripturā.

h ¶ Aut eorū. ſi. de ſen. excō. nup.
i ¶ Anathematizant. vbi eſt canon late ſententie.

Clericus. ¶ Caſus Queſitū fuit an clericus qui ſuū epiſcopū per calūniā accuſauit vel inſidiator ei extitit, repellatur ab accuſatione. Et dicitur ꝙ ſic: quia infamis effectus eſt, et depoſitus tradi debet curie ſeruiturus.

a ¶ Accuſauerit. calūnioſe, ne ſit cō tra. s. ij. q. vij. qua propter.

b ¶ Curie tradi. non ſtatim: ſʒ tunc cū eſt incorrigibilis: vt ex. de iu. di. cum non ab homine. xj. q. j. ſi qs ſacerdotum.

Hi qui. ¶ Caſus. Dicitur hic ꝙ qui ſuos epiſcopos iniuſte perſequūtur, ꝛ per calumniā a ſuis ſedibus remouere conātur, nō poſſunt ſuos epos accuſare, vel in eos teſtificari: qꝛ infames ſunt, ꝛ exilio digni iudicantur, licet a morte prohibeant dicente dño. Nolo mortē pctōris ꝛc. Hoc autē verbum quos non humanis ꝛc. s. queſ. vij. fuit expoſitū in. c. placuit eorum.

c ¶ Hi qui. et ſi a morte corporali.

d ¶ Et exilio. Ergo iudex eccleſiaſtic⁹ poteſt in exilium mittere: vt. l. diſt. accedēs. lxiij. diſ. in ſynodo. j. xi. q. c. iij. in fi. vel ponitur exilium p carcere monaſterij: vt. ij. queſt. j. in primis.

Margin: Ex iſto tex. tu pōt inferri ꝯtōnes ad preſcrita tra di. con. cor. tex. in. l. ſāci⁹. C. de ſac. ec. tex. ē ſing. in ca. a q. de cōſe. eccle. vl' alt. — Exto to: ita ꝙ p ec. cleſiam iam nō pōt corrigi ſm hu. de hoc no. et ꝺ in. di. at ſi j gl. vl. — Iudex eccleſie poteſt i exiliuʒ mittere.

Omnes quos ſanctoruʒ patrū ſtatuta tam preteritis ꝙ̄ʒ futuris temporibus anathematiʒāt: ſubmouem⁹ et ab oīm fidelium accuſatione alienamus.

Item Stephanus papa.

¶ Clericus q̄ epiſcopū accuſauerit, infamis efficitur.

Cleric⁹ ꝓo q̄ epiſcopū ſuum accuſauerit[a], aut ei inſidiator extiterit, nō eſt recipiēdus, qꝛ infamis effectus eſt: et a gradu dʒ recedere, ac curie[b] tradi ſeruiturus.

Item Alexander papa.

¶ Infames ꝛ exules fiāt qui epos perſequuntur.

Hi qui[c] epōs ſuos perſequuntur, ꝛ amouere nitūtur iniuſte cōtra apl'icam authoritatem: etſi a morte ꝓhibentur, dicente dño: Nolo mortē pctōris, ſed vt cōuertatur ꝛ viuat: ꝑpetua tñ ꝓculdubio notātur infamia, ꝛ exilio[d] digni iudicant̄ finitimo, de q̄bus a tēporib⁹ apl'oꝝ ꝛ infra tenem⁹ atqꝫ decreta habem⁹. Eorū accuſandi epōs, vel teſtificandi vocem obſtruimus, quos non humanis ſed diuinis actibus mortuos ſcimus.

Item zepherinus papa.

¶ Detractores, et inimicorū actores, epōs non accuſent.

Detractores[e], q̄ diuina authoritate eradicādi ſūt, ꝛ actores īimicoꝝ[f] ab epali ſubmouem⁹ accuſatione vel teſtionio. Itē Eutician⁹ pa.

¶ Infamis vel ſacrileg⁹ religioſum chriſtianum accuſare non poteſt.

Nulli vnqꝫ infami aut ſacrilego de quocunqꝫ negocio liceat aduerſus religioſum chriſtianū (ꝙ̄uis humilis[g], abiecta, ſeruiliſqꝫ[h] pſona ſit) teſtimoniuʒ dicere: nec de q̄libet rōne vel inſcriptione chriſtianum impetere.

Notandū vero eſt ꝙ aliꝺ ſit excōmunicatio, et aliud anathematiʒatio. Unde Jo. papa. viij. ſcribit cuidam epō.

¶ Aliud eſt excōmunicatio, aliud anathematiʒatio.

Engeltrudā vxorē Boſonis noueris, non ſolū excōmunicatione q̄ a fraterna ſocietate ſeparat, ſed etiaʒ anathemate[i], qꝺ ab ipſo xpi corpore (qꝺ eſt ecclīa) recidit, crebro percuſſam eſſe.

Unde datur intelligi ꝙ anathematiʒati intelligendi ſunt nō ſimpliciter a fraterna ſocietate, ſed etiā a corpore chriſti (qꝺ eſt eccleſia) oīno ſeparati.

Detractores. ¶ Caſ⁹. Dicitur hic ꝙ illi qui detrahūt aliis, ꝛ q̄ inter alios diſcordias ponunt, remouēdi ſunt ab accuſatione ꝛ teſtimonio epiſcoporum.

e ¶ Detractores. j. vj. q. j. deteriores.

f ¶ Inimicorum. i. inimicitiarum.

Nulli. ¶ Caſus. Dicitur hic ꝙ nullus infamis vel ſacrilegus poteſt religioſum vel chriſtianum accuſare, vel cōtra eū teſtificari: quāuis chriſtianus ille ſit vilis vel ſeruilis perſona.

g ¶ Humilis. ergo videt̄ ſi infamis vult agere ciuil'r ꝙ nō audit. ſʒ itellige vel ꝑ. i. vl' loquit̄ de excōicato.

h ¶ Seruiliſqꝫ. ergo loquit̄ de criminali cauſa: qꝛ ſeruus in cauſa ciuili ſe defendere nō poteſt, ſʒ in criminali poteſt: vt. ff. de accu. ſeruos. ꝛ. l. eos. §. ſeruos.

Margin: Qꝺ iſtum ſit: vt. j. q. nolo.

¶ Notandū vero. ¶ Caſus. Supra in ca. cōſpiratores. ꝛ ca. nullus. ꝛ ca. ſequenti facta fuit mentio de anathemate. ideo Gratia. ponit hic hunc. §. vt aſſignet differētiam inter excommunicationem ꝛ anathema. ꝛ ad hoc inducit ſequens ca.

Engeltrudam. ¶ Caſus. Ad ſuggeſtionē. Engeltrude vxoris Boſonis Lothari⁹ dimiſit Tebergam, et ſuperduxit Engeltrudam. ꝑpter quod Joan. papa remouit eam, non ſolū a fraterna ſocietate, i. a cōmunione ſacramentoruʒ: que minor excommunicatio dicitur: ſʒ etiā a corpore chriſti, id eſt a communione fideliū: que anathema. i. maior excōicatio dicitur.

i ¶ Anathemate. anathema eſt maior excōmunicatio xj. q. iij. nemo epiſcoporū. Et eſt hic differētia iter maiorem et minorem excommunicationē: vt. xj. q. iij. audi. v. q. ij. preſenti. xvij. q. iiij. quiſqs. Eſt etiaʒ hic arg. ꝙ ſepius quis poteſt excōmunicari xj. q. iij. c. excellentiſſimus. ꝛ ca. oīs. xij. qōe. ij. de viro. lxxxvij. diſt. eos q̄. extra ꝺ poſtu. prela. ad hec. in parte deciſa. ꝛ ꝯfirmatus poteſt ampli⁹ cōfirmari. xj. q. iij. qꝺ predeceſſor. et qui in ſordib⁹ eſt, ſordeſcat adhuc: vt. xlvij. diſt. c. vlt. Sed ꝯtra. xxiiij. q. j. c. j. Iteʒ nihil ad nos de his qui foris ſunt. ij. q. j. multi. ꝛ vltra excōmunicationē eccleſia nō poteſt quid facere. extra de iudic. cum non ab homine. Item qui mortu⁹ eſt, interfici non poteſt, ſʒ anathema eſt eterna mortꝫ dānatio. xj. q. iij. nemo epiſcoporū. Itē qui eſt extra eccleſiā, non poteſt eſſe magis extra: vt. xj. q. iij. omnis. Item argu. contra ff. de verbo. obli. qui bis. item meldendus dixit: qui ſemel eſt excōmunicatus, non poteſt amplius excōmunicari, ſed denunciari poteſt excōmunicatus: ꝛ ſic intelligit omnia iura vbi quis ſepius videtur excommunicari. Sed obijcitur ei ꝙ ſm hoc excōmunicatus erit melioris cōditionis ꝙ̄ nō excōmunicatus: inſtat in iudeo, quia licet iudeus non poſſit excōmunicari, non tamen eſt melioris cōditionis ꝙ̄ chriſtianus. Ego credo ꝙ excommunicatio duos habet effectus: vnum eijciēdi ex-

Margin: Anathema. — De his excōicationib⁹ ſcʒ maiori et minori plene no. ex ꝺ ſen. ex. com. ſi quē. et xj. q. iij. ſi inimic⁹. Ar. — Ideʒ tenet gl. not. et ibi Cyp. ꝛ Pet. in l. ij. C. qñ tu. vel cu. ꝛ gl. i. l. aut dānū. §. ſi nos. ff. de pe.

Excõi= cationis duo ſũt effect⁹.

tra eccleſiam, ⁊ alium detinẽdi extra. Et licet excõmunicatio non poſſit conſequi primũ effectum in excõmunicato, tamen cõſequitur ſcdm. Itẽ nunquid tot erunt abſolutiones, quot fuerunt excõmunicationes? † ⁊ videtur ꝙ vna abſolutione oẽs excõmunicationes tollã= tur: vt ar.ff.de acceptila.l.plurib⁹. ⁊.l.ſi ex pluribus. vel ꝙ ſaltem vltima confirmet oẽs precedẽtes: vt.ff. ꝯmunia prediorꝫ. eſt receptum.

† Adde no. per Bar. in l.de pupillo. §.ſi pluribus.ff. de ope. no.nũ. Bal. in l.ſi.C.d nup.

¶ Unde. ¶ Caſus. Cõcludit Gratianus ex ſupradictiſ ꝙ anathematizati intelligũtur in ſuperiorib⁹ ca. nõ ſolum qui excõmunicati ſunt minori excõmunicatione, ſed etiã maiori.

¶ Queſtio.v.

Quod vero teſtes d domo accuſatorꝫ ꝑducẽdi non ſint, ⁊ ꝙ vox inimicorꝫ nõ ſit audiẽda, multorũ authoritatib⁹ ꝓbat. Ait enim Calixtus papa.

¶ Cõſanguinei ⁊ familiares aduerſus extraneos teſtimonium non dicant.

Conſanguinei accuſatoris aduerſus extraneos teſtimonium non dicãt: nec familiares[b] vel de domo prodeuntes[c]: ſed ſi voluerint et inuicem conſenſerint, inter ſe parentes[d] teſtificẽtur, ⁊ nõ in alios.

Item Anacletus papa.

¶ Nup inimici, accuſatores vel teſtes eſſe non poſſunt.

Accuſatores et teſtes eſſe non poſſunt q̃ ante heſternũ[e] diem aut nudiuſtertius inimici fuerũt: ne irati nocere cupiant, ne leſi ſe vlciſci velint. Inoffenſus igitur

Quod vero. ¶ In hac q̃ſtione probatur ꝙ inimici, cõſanguinei, criminoſi, gratioſi, ſerui, liberti, familiares nõ poſſunt eſſe teſtes, nec accuſatores, nec iudices: et hoc probatur per.xiiij. authorita. Joan.de fan. ⁊ non diuiditur.

¶ Caſus. Hic intitulatur quinta queſtio, qua querit an teſtes de domo accuſatorum ⁊ inimici ſint audiendi. Et probatur per ſequẽtia ca. ꝙ non niſi in cauſa matrimoniali: vt.xxxv.q.vj.c.j.

a ¶ Quod vero. Domeſtici ſunt libertus, colonus aſcriptitius. C.de his qui ad eccle.confu.l.vlt.§.ſane. item mercenarius.ff.de penis, reſpiciendũ.§.furta. itẽ omnes q̃ ſunt de familia alicuius, ſiue ſint liberi, ſiue nõ, domeſtici intelligunt.ff.de edil.edic.ediles.§.familie. Large tamen dicuntur familiares omnes qui habitãt cum aliquo. vt extra de teſti.in literis. † extra de of.de leg.inſinuãte. vnde cum vxor dicatur de familia: vt.ff. ad ſyl.l.j.§.ſi vir. domeſtica eſt. ⁊ arg.C.de re mi.quicũꝗ.lib.xij. ⁊ vxor dicitur domeſtica.xlvij.diſtin.§.neceſſe. arg.contra.C.de queſtionibus.l.iij. Item domeſtici ſunt qui ſunt in eiuſdẽ poteſtate: vt inſtit.de teſt.§.in teſtibus. item propinqui. C.de emenda.ſeruo.l.j. Hoc etiam notandum ꝙ amicus non poteſt eſſe teſtis: vt.j.proxima cauſa.q.iij.§.itẽ teſtium fides: nec cui imperari poteſt ratione patrie vel dominice poteſtatꝫ: vt iiij.q.iij.§.item in criminali. Item inimicus capitalis nunꝗ admittitur: ſed ſi eſt inimicus alia de cauſa, admittitur: ſed tempore diſputationis diſquiretur, an ſit ei credẽdũ. in auten.de teſti.§.ſi vero odioſus.col.vij. Item cõſanguinei omnes ſm Alanum poſſunt admitti ſi tales appareant qui veritatem gratie preponant. iiij.q.iij.§.eos teſtes. ſed hoc non credo verũ, cum etiã iudex propter hoc poſſit recuſari. extra de app.poſtremo. extra de offic.iudi.dele.cauſam que. Sed in cauſa matrimonij admittuntur conſanguinei.xxxv.q.vj.c.j. ⁊.ij. ⁊ arg.ff.de proba.etiam maritis. extra qui ma.accu.poſ. videtur. quod verum eſt vbi agitur de conſanguinitate probanda vel improbanda, al's repellerent quaſi ſuſpecti: vt extra de teſti.ſuper eo. Jo. Sed certe male dixit Joãnes, qm̃ parentes bene admittũtur ſuper federe matrimonij: vt in illa decre.ſuper eo, ⁊ i decre. videtur. in fi. ⁊ ita ſeruatur de facto. B.

† vbi de hoc. Uide ꝙ di xi.iiij. di. q̃ ex famil̃s in prin.

Conſanguinei. ¶ Caſus. Cõſanguinei accuſatorum, vel familiares eorum, vel de domo ſua prodeuntes contra extraneos teſtificari non poſſunt: ſi tamen partes conſenſerint, conſanguinei inter ſe teſtificentur, ⁊ non in alios.

b ¶ Nec familiares.ff.de verbo.ſigniſi. ꝓnunciatio.§.j. et.l.ſequen. ⁊ ff.d fur.ſi libertas extra de teſti.in literis.

c ¶ Prodeũtes. tẽpore iudicij: q ex hoc ſuſpect⁹ eſſet iudex.ff.ad.l. Jul.de amb.l.j.in fi. ſimiliter qui ꝓdijt de domo iudicis, non poteſt eſſe teſtis alterius: vt iiij.q.iiij.ca.vlt.

d ¶ Parentes.j. iiij.q.iij.§.parentes contra. Sed illud intellige de remotis parentibus, iſtud de vicinis. Uel illud de collateralibus, iſtud de deſcendentibus vel aſcẽdentibus. Contra collateralem enim non cogitur quis teſtificari vſꝗ ad quartum gradum: vt.iiij.q.iij.§.lege Julia. et hoc intelligunt quidam in criminalibus cauſis tantũ. Sed in ciuilibus (vt dicunt) licite admittitur cõtra fratrem frater, ⁊ pro ipſo: quia nulla lege eſt prohibitum, et edictum de teſtibus eſt prohibitorium: vt.ff.de teſti. l.j. Item quia in priuatis iudicijs filius poteſt habere patrem iudicem: vt.j.e.q.vij.§.cognitores. ⁊.ff.de iud. l.in priuatis. Jo. ego hoc non credo, quia propter ꝯſanguinitatẽ aliquis recuſatur: vt extra de appel.poſtremo. poteſt tamen dici ꝙ collaterales admittãtur poſt tertium gradum, ea ratione quia vſꝗ ad gradum illũ non cogũtur inter ſe dicere teſtimoniũ. Domin⁹ Hug. dicebat ꝙ fili⁹ poteſt habere patrem iudicem, niſi recuſetur, quia recuſari poteſt: vt.d.c.poſtremo. B. Sed quid ſi teſtis eſt conſanguineus illius pro quo inducitur, ⁊ illius contra quem inducitur? Satis videtur ꝙ tunc par affectionis cauſa ſuſpitionem fraudis excludit.ff.de ri.nup.non ſolum.§.j. Uel videtur ꝙ in ciuili cauſa admittuntur conſanguinei, ſiue propinqui, ſiue remoti in teſtimonium, licet non poſſint eſſe iudices: minor enim cauſa repellit iudicem ꝗ̃ teſtem: vt dicitur j.e. accuſatores. hoc ideo, quia facilius haberentur mille iudices ꝗ̃ vnus teſtis. ad hoc facit extra de appel.poſtremo.

Teſtificari ꝯ collaterales nemo cogit.

Accuſatores. ¶ Caſus. Queſitũ fuit ab Anacleto vtrũ illi qui ante heſternum diem vel nudiuſtertius fuerũt inimici, ſint in teſtimoniũ admittẽdi. Et rñſdet ꝙ nõ, ne leſi ſe velint vlciſci: quare querẽdi ſunt teſtes inoffenſi, ⁊ nõ ſuſpecti. Et dic, ante heſternũ diem generaliter ꝓ preterito tẽpore ponit: nudiuſtertius ꝓ die tertia. l.nunc eſt tertia dies.

e ¶ Heſternũ. arg. ꝙ repellit accuſator ⁊ teſtis eque per preteritas ſicut ꝑ preſentes inimicitias. ſic.vj.q.j. qui crimen. ⁊ hoc in memoriam prioris offenſe: vt.ff.de decur.l.vlt.ff.de queſtionib⁹.l.vnius.§.ſeruus. Et eſt hic ar. ex recentia tẽporis aliquid preſumendũ eſſe: vt xxxi.q.j.ſi quis viuente.l.diſt.ſiqua femina. Sed nunquid quelibet inimicitie repellant? Uidetur ꝙ tantum

Inimicitie repellũt ab accuſando ⁊ teſtificando.